MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
odbor zvláště chráněných částí přírody

MIZPP00GNTVO

Vnitřní sdělení

Pro: **Ing. Jaroslavu Honovou,**
ředitelku odboru posuzování vlivů na životní prostředí a IPPC

Vaše čj.:	**Naše čj.:**	**Vyřizuje:**	**Datum:**
33127/ENV/08	36623/ENV/08-1633/620/08	Ing. Dorňák	17.6.2008

„Výstavba golfového hřiště Praha - Klánovice" - posuzování vlivů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů (záměr zařazený v kategorii II)

Odbor zvláště chráněných částí přírody byl požádán v rámci zjišťovacího řízení o vyjádření k oznámení záměru „Výstavba golfového hřiště Praha - Klánovice" zpracovanému podle přílohy č. 3 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. K předloženému oznámení uplatňujeme následující zásadní připomínky.

Realizace záměru představuje obnovu prvorepublikového golfového hřiště v lokalitě Praha-Klánovice, v západní části souvislého lesního komplexu Klánovického lesa, které podle údajů v oznámení zaniklo v roce 1952, přičemž předmětem záměru není řešení objektu klubového domu. Areál pro záměr realizace golfového hřiště v prostoru Klánovického lesa je situován do biologicky hodnotného území (PR Klánovický les - Cyrilov, Evropsky významné lokality Blatov a Xaverovský háj a nadregionální biocentrum Vidrholec). Většina zájmového území určeného k výstavbě golfového hřiště se nachází převážně na PUPFL. Předmětné lesy jsou rozhodnutím MZe ČR zařazeny do kategorie lesy zvláštního určení podle § 8, odst. 2, písm. c) lesního zákona jako lesy příměstské a další lesy se zvýšenou funkcí rekreační a částečně podle § 8, odst. 2, písm.a) jako lesy v I. zónách CHKO a lesy v PR a PP.

Záměr je předkládán ve třech variantách (dvou aktivních), které se od sebe liší umístěním golfových drah (jamek) a tedy i rozsahem navrhovaného hracího areálu. Varianta č.1 přináší návrh 18-ti jamkového hřiště (zábor cca 31 ha PUPFL), varianta č.2 je vlastně redukovanou verzí varianty č.1 na 9 jamek a následně upravenou podle historického projektu ing. Charváta z roku 1936, jež je v maximální míře situována do prostoru původních drah bývalého golfového hřiště. Varianta č.2a se od varianty č.2 podle oznámení liší jen umístěním jamky č.6 z důvodu souladu s platným územním plánem hl.m. Prahy. Varianta 2 (2a) představuje celkem zábor cca 9,26 ha PUPFL, rozsah odlesnění je předpokládán na ploše cca 7,5 ha. Varianta č. 1 je hodnocena jako varianta s největšími negativními dopady, a proto není zpracovatelem oznámení preferována. Oznámení považuje záměr za akceptovatelný ve variantě 2/2a za předpokladu respektování všech doporučených opatření podmínek. Analýzou předloženého materiálu bylo zjištěno, že mezi variantami 2 a 2a, které jsou hodnoceny oznámením jako srovnatelné z hlediska způsobených vlivů, existují však také podstatné rozdíly, spočívající např. v rozměrech plochy zasaženého území, přičemž nejmenší plochu představuje varianta 2 (viz 2.2. mapové a grafické přílohy).

Záměr je ve všech posuzovaných variantách ve své západní části situován do PR Klánovický les – Cyrilov, která je tvořena třemi oddělenými lesními celky PR Klánovický les 1, Klánovický les 2 a PR Cyrilov. Záměr vybudování golfového areálu se týká části PR Klánovický les 1, přičemž varianta č.1 zasahuje podle oznámení do vymezení PR v celkovém rozsahu cca 13,8 ha (z toho výměra celých drah v PR 9,47 ha). Varianta 2/2a zasahuje do vymezení PR v rozsahu cca 4,5 ha (z toho výměra celých drah v PR 3,46 ha). To, zda jsou tyto uvedené rozlohy včetně zásahů v rámci ochranného pásma, již není v oznámení uvedeno.

V oznámení je několikrát uvedeno, že na projekt „Výstavba golfového hřiště Praha-Klánovice" (G.C.A. Projekt, K. Pilát) byla 25.1.1995 vydána výjimka ze základních ochranných podmínek PR Klánovický les, přičemž touto výjimkou je také argumentováno ve prospěch realizace záměru. Nikde však v oznámení již není uvedena zcela zásadní skutečnost, že rozhodnutím OOP Magistrátu hl.m. Prahy ze dne 30.5.2007 (pod značkou: S-MHMP-437641/2006/OOP-V-1100/R-76/07/Pra) byla tato výše uvedená výjimka zrušena.

Realizace záměru ve své západní části přestavuje podle našeho názoru významný zásah do Přírodní rezervace Klánovický les – Cyrilov, včetně ochranného pásma. Ze základních ochranných podmínek PR vyplývá (§34 odst. 1 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb.) zákaz hospodařit na pozemcích způsobem, vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch, z §34 odst. 1 písm. c) pak zákaz povolovat a umisťovat nové stavby. Předkládaný záměr golfového hřiště je nutno považovat za stavbu a jeho udržování za intenzivní technologie, kdy dochází ke změně dochovaného přírodní prostředí v rozporu s bližšími ochrannými podmínkami ochrany PR.

V kapitole 6.3 Vlivy na zvláště chráněná území je uvedeno, že: *„Vyrovnaná bilance zemních prací a minimální nároky na terénní úpravy ve spojení s tím, že je požadováno jen minimálně klučit pařezy v rámci odlesnění, neznamená nevratné změny půdního povrchu, poněvadž nedochází na území PR ke zpevňování rostlého terénu nebo omezení infiltrace do půdy."* S tímto závěrem posouzení oznamovatele nelze souhlasit např. s ohledem na skutečnosti uvedené na str. 13: *„V případě jamkovišť (tzv. greenů) se počítá s odstraněním kořenů a půdního profilu do hloubky cca 70 cm, na ostatní ploše dráhy bude půda zbavená kořenů a původního půdního profilu do hloubky cca 20-30 cm... Předpokládané množství odebrané zeminy bude 10 tis. m^3, množství dodané zeminy bude cca 17,7 tis. m^3... Pro zemní práce se počítá s použitím pásového bagru, pro odvoz a dovoz zeminy a stavebního materiálu je uvažováno využití nákladního vozidla..."* a na str. 13 – 17, kde je popisováno samotné technologické řešení záměru (budování odvodnění, závlah, propojovacích pěšin atd.).

Projekt údržby golfového hřiště nepočítá primárně s použitím pesticidů (investor plánuje použít v rámci údržby hřiště metodu tzv. IPM - Intelligent Pest Management – „chytrá likvidace plevelů"), přičemž je stanoveno opatření: *„V provozním řádu zajistit a reálně dodržovat zásadu, že budou používány pouze selektivní nízkoreziduální pesticidy pro případy, že běžná údržba greenů a drah nezachytí nástup případných invazních rostlin nebo ruderálních plevelů..."*. Přesto není opět vyloučena nutnost použití biocidních přípravků, což opět v území PR zákon výslovně zakazuje v §34 odst. 1 písm. b).

Záměr výstavby je tedy v rozporu s řadou základních ochranných podmínek PR, kdy výjimku z nich může povolit pouze vláda, a to jen v případě, kdy jiný veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody. Za zcela zásadní považujeme

skutečnost, že vzhledem k fragmentaci lesních ekosystémů, záboru a likvidaci stanovišť s potenciálem, kde by měla probíhat podpora přirozené druhové skladby (u sekundárně vysázených porostů se stanovištně nevhodnou dřevinnou skladbou) na základě plánu péče o PR, je záměr v rozporu s cílem ochrany tohoto území. Tato hlediska zpracovatel oznámení neposuzuje.

V roce 2000 byl schválen plán péče o PR Klánovický les s plaností na období 2000-2009, což je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany v ZCHÚ a na zabezpečení ZCHÚ před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče nepředpokládá výstavbu golfového hřiště, ale naopak ho považuje za možné ohrožení PR, přičemž tato skutečnost není v kapitole 6.3 Vlivy na ZCHÚ detailněji posouzena.

Zpracovatel oznámení dochází k závěru, že kontext změny dochovaného přírodního prostředí, jak vyplývá z umístění prvků golfového hřiště ve variantě 2/2a, ve svém důsledku může přispět ke zlepšení stavu předmětů ochrany PR za předpokladu, že budou důsledně respektována všechna navrhovaná doporučení. Jako jedno z nejzásadnějších opatření je navrhováno: *„V rámci údržby a výchovy porostů v okolí golfových drah a cvičné louky ve spolupráci s vlastníkem lesa připravit systém výchovných zásahů a úpravy LHP za účelem podpory stanovištně původní (odpovídající) druhové skladby a postupné likvidace jedinců stanovištně nepůvodních a nevhodných druhů dřevin, tento systém výchovy a údržby porostů usměrnit i s ohledem na překryv funkcí rekreace a ochrany přírody k podpoře biodiverzity."* Zde je nutné uvést, že podpora přirozené druhové skladby v PR by měla probíhat bez ohledu na realizaci záměru golfového hřiště, a to na základě LHP pro LHC Újezd nad Lesy (na období 2002 – 2011), kdy podkladem pro jeho zpracování byl i plán péče PR.

V oznámení se na mnoha místech zpochybňuje hodnota zdejších lesních porostů. Je skutečností, že se zde místy nacházejí výsadby stanovištně nevhodných dřevin (plochy varianty 2/2a jsou orientovány prakticky výhradně do ploch sekundárních porostů), ale tyto porosty bude možné vhodnými výchovnými zásahy postupně vylepšovat ve prospěch cílů stanovených ochranou přírody, mají tedy významný potenciál, který by byl realizací záměru znehodnocen (likvidace stanovišť). Tento potenciál není v oznámení blíže hodnocen. Nelze argumentovat tím, že porosty stanovištně nevhodných dřevin nebo mlaziny jsou málo významné z hlediska přírodního prostředí. Stávající stav lesních porostů a způsoby hospodaření v lesích v okolí Klánovic odrážejí znalosti v oboru lesnictví v meziválečném a poválečném období. V posledních letech se začínají prosazovat přírodě bližší způsoby hospodaření a je tedy předpoklad zlepšení stavu zdejších porostů, a to ve prospěch jejich druhové, prostorové a věkové struktury.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem pak považujeme za zcela účelovou myšlenku, podporující realizaci záměru, kdy zpracovatel oznámení konstatuje, že: *„Odstranění přehoustlých, druhotných porostů s nevhodnou skladbou dřevin přispěje k prosvětlení dotčené části PR s tím, že se tak může postupně obnovit původním poměrům bližší skladba porostů a ve spojení s navrženou výchovou okolních porostů se může postupně změnit charakter okolních porostů. Prosvětlení lesních porostů a preference stanovištně původních druhů dřevin v managementu okolních porostů tedy přispěje dle názoru zpracovatelského týmu Oznámení k celkovému posílení ekologické stability lesa"*. Podpora stanovištně původních druhů by se měla dít i bez realizace záměru na základě LHP a plánu péče (viz výše), což je však zpracovatelem oznámení jako nulová varianta záměru na mnoha místech oznámení

deklasováno: *„Perspektiva vývoje lesních společenstev je poměrně nepříznivá, protože počítá s tradičním hospodářským využitím lesa (byť se jedná o lesy zvláštního určení s podporou rekreační funkce), i když částečně omezeným plánem péče pro lokalitu PR Klánovický les.“* či *„Průvodní vlivy nulové varianty s umístěním části těžeb do hodnotnějších doubrav PR a EVL z hlediska zachování předmětů ochrany těchto kategorií zájmů ochrany přírody znamenají i přes legislativní soulad věcné znevýhodnění oproti variantě 2/2a...“*. Ztráta potenciálních stanovišť, cenných z pohledu cílů ochrany přírody, jejich likvidací a trvalá fragmentace opět není zpracovatelem uvažována. Místo toho jsou navrhována opatření, která sice představují pozitivní přístup, avšak tuto ztrátu a fragmentaci neřeší: *„Oznamovatel dále poskytuje garanci provozovatele golfového hřiště ve smyslu, že se bude podílet na managementu území západní části Klánovického lesa tím, že veškeré zásahy povedou ke zvýšení stanovištní rozmanitosti a biologické diverzity v okolí golfových drah, přičemž hospodaření v porostech v návaznosti na dráhy musí obsahovat preferenci stanovištně původních a odpovídajících druhů dřevin (zejména doubrav) a vytvoření odpovídajících přechodových ekotonů mezi lesním porostem a okrajem drah. Jinými slovy jde o závazek provozovatele golfového hřiště přispět ke konkretizaci plánu péče ve smyslu zvýšení biodiverzity a stanovištní rozmanitosti s cílem skutečné podpory předmětů ochrany přírodní rezervace a evropsky významné lokality, včetně závazku k finanční, věcné, případně pracovní podpoře realizace uvedených cílů.“*

Argument zpracovatele oznámení o prospěšnosti záměru ve vztahu k ochraně přírody a krajiny z důvodu vzniku řady nových stanovišť vhodných pro rozvoj zvláště chráněných druhů (např. prosvětlením porostů a vznikem nových ekotonů) je podle našeho názoru také zavádějící s ohledem intenzitu využívání hřiště a charakteru použitých technologií.

Navržené golfové hřiště bude vyžadovat odvodnění, neboť po odtěžení lesních porostů lze předpokládat zvýšení hladiny spodní vody a plošné zamokření odtěžených lokalit. Předpokládá se realizace dvou odvodňovacích systémů. První bude systém úžlabí a vtoků pro zachycení povrchové vody proudící po drahách (fairways) v době přívalových srážek. Druhý bude vsakovací systém zhotovený z perforovaného potrubí obsypaného kamenivem, jež bude použit ke snížení hladiny spodní vody v půdě. Oba systémy budou vyústěny do stávajících vodotečí. Zároveň má být realizován automatizovaný zavlažovací systém pro všechny nízko sekané plochy (jamkovitě a odpaliště) a pro zóny, kde bude koncentrován pěší provoz.

Z hlediska vlivů na vody pak oznámení konstatuje, že odlesnění povede ke snížení transpirace (výparu) porostu, přičemž zatravněná luční plocha má naopak nižší koeficient retence vody než lesní porost. Tím může dojít k mírnému zvýšení podílu povrchového a podzemního odtoku srážkových vod ze zájmového území. Dynamika oběhu podzemní vody s ohledem na podíl odlesnění vůči výměře lesa však podle oznámení v rámci řešeného území nepřesáhne přirozenou amplitudu v závislosti na aktuálních klimatických poměrech během roku. Záměr předpokládá, že lze očekávat, že při vhodně zvoleném způsobu drenážního sytému a koncepci zavlažování dojde k zmírnění změn režimního kolísání hladiny podzemní vody. Z hlediska změny hladiny podzemních vod lze podle oznámení konstatovat, že v případě pravidelných závlah může dojít k navýšení dotace podzemních vod o max. 10,5% pro variantu č.1 a o max. 5% pro varianty č.2/2a. Projekt neuvažuje s odvodňováním okolních lesních porostů. Z tohoto důvodu nelze podle biologického hodnocení očekávat negativní vliv na okolní lesní a nelesní biotopy a lze tedy předpokládat, že nedojde k významnému ovlivnění hydrogeologických poměrů zájmového území.

Zde je nutné konstatovat, že předmětem ochrany PR Klánovický les - Cyrilov jsou především bezkolencové doubravy, bikové doubravy, acidofilní doubravy, černýšové dubohabřiny,

bezkolencové louky a lokálně drobná rašeliniště, která se vytvořila v trvale zamokřených depresích. Zájmové území tvoří písčité uloženiny svrchní křídy, kdy v terénních depresích dosahuje hladina podzemní vody až k povrchu půdy. V případě budování golfového hřiště lze podle našeho názoru předpokládat částečné negativní zásahy do vodního režimu území. Nutnost odvodnění a jeho dopady jsou zásadním problémem vzhledem k charakteru okolních biotopů (vlhké bozkolencové doubravy a menší rozlohy mokřadních olšin a rašelinišť). U těchto biotopů i malé změny vodního režimu mohou mít nevratné negativní dopady na jejich fungování a negativní ovlivnění na ně vázaných vzácných druhů rostlin a živočichů. Zároveň je nutné zdůraznit, že vliv hnojení, zavlažování, chemické ochrany a další údržby golfových tratí i přes použití řady moderních chemických přípravků, postupů a záruk investora představuje stále rizikový faktor, a to zvláště v oligotrofním prostředí Klánovického lesa.

Právě v těsné blízkosti starých golfových tratí se nacházejí cenné bezkolencové doubravy na střídavě vlhkých a podmáčených plochách na nepropustném podloží v mozaice s bikovými doubravami na suchých výstupech druhohorních pískovců. Tyto polopřirozené porosty by byly záměrem prostorově rozčleněny a izolovány a nelze u nich vyloučit poškození odvodněním a hnojením golfových tratí a vlivem okrajového efektu (např. potlačením hájových druhů, šíření ruderálních druhů).

Vzhledem k hojnému zastoupení mokřadních biotopů patří klánovické lesy k jedné z nejvýznamnějších lokalit obojživelníků na území Prahy. Obojživelníci jsou nejvíce ohrožení v době migrací dospělců k tůním a rybníkům z důvodu rozmnožování a následně pohybem právě metamorovaných mladých jedinců opouštějící místa rozmnožování. Zpracovatel biologického hodnocení konstatuje, že uvažovaný záměr bude mít zanedbatelný negativní vliv na tuto skupinu živočichů a dospívá k závěru, že může mít naopak pozitivní vliv na migraci těchto druhů s ohledem na vybudování dvou tůní a uvažované revitalizaci stávajících nádrží. Migrace přes intenzivně obhospodařované plochy golfového hřiště (intenzivní kosení, úprava trávníků apod.) je pro obojživelníky však velmi riziková, dochází k značné úmrtnosti jedinců. Zpracovatel tyto vlivy způsobené fragmentací a zvýšenou mortalitou obojživelníků v důsledku intenzivní údržby trávníků detailněji neposuzuje.

Závěr:

Vzhledem k charakteru zájmového území, kde se předpokládá realizace záměru a s ohledem na výše uvedené skutečnosti požadujeme, aby byl záměr dále posuzován podle zákona č. 100/2001 Sb., aby byl získán objektivní odborný podklad pro následné rozhodovací procesy. Zároveň požadujeme vypořádání všech výše uvedených připomínek.

RNDr. Alena Vopálková
ředitelka odboru zvláště
chráněných částí přírody